

Traducătorul și intertextualitatea

Felicia DUMAS
Universitatea «Al. I. Cuza» Iași, România

Rezumat

Autoarea își propune să reflecteze în această lucrare asupra tipurilor discursive de intertextualitate ce pot apărea în textele de teologie ortodoxă și asupra diferitelor moduri în care traducătorul specializat ar trebui să le transpună în limba țintă. Autoarea se sprijină pe propria sa activitate de traducătoare de texte de această factură, analizând câteva forme de intertextualitate și modul în care le-a tradus în versiunea românească a unei lucrări recente de teologie ortodoxă, *Certitude de l'Invisible. Éléments de doctrine chrétienne selon la tradition de l'Église Orthodoxe*, redactată în limba franceză de părintele arhimandrit Placide Deseille. Este vorba despre analiza tehnicilor pe care le-a folosit pentru a traduce în limba română referințele biblice, patristice și liturgice prezente în această carte, ca forme explicite de intertextualitate precum și aluziile, implicite și/sau implicite.

Cuvinte-cheie: *traducător specializat, intertextualitate, Ortodoxie, referințe biblice, referințe patristice, Liturgie.*

O lectură dramatică pentru Baudelaire (XI) Poezia simfonică (IV) Un eseu empatic

Tuğrul İNAL
Universitatea Ufuk, Turcia

Rezumat

Pornind de la *Spleen de Paris* și de la *Florile răului*, Tuğrul Inal continuă, urmând o metodă de lectură originală, să dezbată, sub forma eseului, atât în cadrul real cât și în cel ficțional, problematica binelui, a răului și pe cea a femeii, tematică centrală în poezia lui Baudelaire. Profesorul Inal a publicat manifestul metodei empatice în numărul 18 al revistei „Frankofoni” (pp. 3-26). Într-un cadru intertextual, metoda empatică se bazează, în mare parte, pe ficțiune și pe rescrierea textelor literare. Această metodă care, sub forma unui eseu-povestire, prilejuiește o nouă întâlnire a cititorului cu textul baudelairian, conferă eseistului, într-o anumită măsură, statutul unui regizor. Textul, în versuri sau în proză, se transformă atunci în tragedie, iar poemul devine o piesă de teatru. În acest proces de transformare, Dumnezeu, diavolul și femeia, care are un statut de primadonă, devin fiecare protagoniștii punerii în scenă, propunând spectatorului dezbateră dialectică a problemelor fundamentale ale ființei umane: frumos-urât, bine-rău, viață-moarte, mântuire-decădere.

Cuvinte-cheie: *Baudelaire, viață, moarte, femeie, paradis, infern, Satana, cădere.*

Versiunea românească a romanului *Le Premier Homme* (Primul Om)

Ioan LASCU
Universitatea din Craiova, România

Rezumat

Primul Om, ultimul roman al lui Camus, apărut în 1994, a fost tradus imediat în română, chiar în anul publicării sale în Franța. Dată fiind structura sa fragmentară, obscură pe alocuri, această carte ridică multe dificultăți de traducere. Multe din aceste dificultăți au fost, fără îndoială, rezolvate cu succes de traducătoarea Ileana Cantuniari, care și-a încheiat munca într-un interval scurt de timp, mai puțin de 6 luni. Importanța acestei traduceri în română a lui Albert Camus și provocările pe care le-a reprezentat fac obiectul acestui studiu, care își propune o analiză comparativă a versiunilor în franceză și în română. De asemenea, autorul își propune să pună în evidență singularitatea acestui roman, a structurii și a stilului său în contextul general al operei lui Albert Camus.

Cuvinte-cheie: *a traduce, dificultate, singularitate, comparatist, genetică.*

Gustave Flaubert, un modern – precursor al clasicii în viziunea Irinei Mavrodin

Camelia MANOLESCU
Universitatea din Craiova, România

Rezumat

Studiul nostru se vrea un omagiu adus Irinei Mavrodin, poetă, eseistă și traducătoare, profesor de literatură franceză, animator de ateliere poetice/poietice la universitățile românești și pariziene. Ne propunem să scoatem în evidență, pornind de la eseul Irinei Mavrodin, *Modernii, precursori ai clasicii*, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1981, col. „Discobolul” (capitolul *Flaubert*), un scriitor, Gustave Flaubert, și un comportament auctorial modern care și-a depășit secolul, fiind considerat model atât pentru clasici cât și pentru moderni. Încercăm, destul de modest de altfel, să prezentăm viziunea originală a profesorului și a cercetătorului Irina Mavrodin despre Flaubert, despre *acela care „influențează” literatura de azi* și care este la rândul său „influențat” de aceasta, despre *opera ca interogație asupra ființei și devenirii viitoare a literaturii*, despre *descriere și auto-descriere*, despre *impersonalizarea flaubertiană*; într-un cuvânt, ne propunem să prezentăm modernitatea lui Flaubert.

Cuvinte-cheie: *interogație, descriere/auto-descriere, impersonalizare, poietică/ poetică*

A regândi narațiunea

Ioan PÂNZARU
Universitatea din București, România

Rezumat

În cursul ultimelor decenii, trei evoluții importante au transformat studiul narațiunii: „cotitura narativă”, interesul arătat de filosofia morală pentru literatură și studiile despre înțelegerea povestirii. Acum putem încerca să răspundem la noi provocări, întrebându-ne ce este adevăr într-o povestire și ce face din ea una contagioasă. Făcând o apropiere între povestire și spectacol, putem încerca o descriere unitară a obiectelor ficționale și reale.

Cuvinte-cheie: *naratologie, concepte dense, literatura și etica, înțelegere, obiecte qua*.

Romanul *Chagrin d'école* de Daniel Pennac: a deforma imaginea stereotip a leneșului pentru a o transforma

Antony SORON
IUFM Paris Sorbonne, Franța

Rezumat

În romanul *Chagrin d'école*, scriitorul francez Daniel Pennac revine asupra copilăriei sale într-un mod neașteptat, resuscitându-l în povestirea sa pe elevul codaș care a dat bătaie de cap familiei. Două obiective sunt urmărite: primul, de a scutura reprezentarea deformată pe care societatea o are despre elevii cu rezultate slabe la învățătura și al doilea, de a transforma stereotipul elevului leneș pentru a oferi o imagine mai justă și mai puțin devalorizată de idei preconceptuate.

Cuvinte-cheie: *școală, reprezentare, elev, transformare, eșec școlar*.

Alteritatea deghizată în realitate

Lelia TROCAN
Universitatea din Craiova, România

Rezumat

Violența este reprezentată în roman prin două extreme: cea a violenței distructive care vine din exterior, ca abuzul de putere, ilustrat prin intervențiile armate sau prin autoritatea politică sau religioasă. A doua extremă este cea a violenței venite din interior, a dorințelor reprimite, a reprezentărilor și a valorilor interiorizate, cea care izbucnește în momentul când Max Aue, personajul confruntat cu disoluția lumii sale, încearcă să construiască, prin singurul mijloc pe care îl are la îndemână, un sens care refuză să se arate. Această violență este denunțată, la rândul ei, ca iluzie, iar efectele materializării ei sunt nefaste. Importante sunt, atât pentru autor cât și pentru cititor, motivația acestei acțiuni, resorturile ei interioare și condițiile care o fac posibilă. Repetat într-un mod aproape obsesiv în opera litalliană, gestul violent asociat celei de-a doua extreme este distrugător de mituri: el demolează eșafodajul complex alcătuit din reprezentări, credințe, identități și discursuri, pentru a evita confruntarea cu o realitate care îngrozește. Cei capabili să o facă reprezintă imaginea metonimică a acestei realități: alteritatea deghizată în identitate, expresia efortului colectiv de a ascunde haosul latent sub aparența normalității.

Cuvinte-cheie: *alteritate, identitate, a (re) forma, a transforma.*

Despre infinitivul românesc din secolul al XVI-lea

Iona Bădescu
Universitatea din Craiova, România

Rezumat

Articolul prezintă particularitățile infinitivului românesc în secolul al XVI-lea. În urma studiului, un corpus semnificativ (parțial enumerat în bibliografie), format din originale și traduceri de texte religioase, am identificat două forme de infinitiv: infinitivul lung (nominal și verbal) și infinitivul scurt. Formele lungi sunt moștenite din latină, în timp ce formele scurte sunt apărute din nevoia de claritate și de specializare morfologică. Dintre toate aceste forme, româna actuală păstrează și folosește infinitivul scurt cu valoare verbală, în timp ce infinitivul lung exprimă numai valoarea nominală.

Cuvinte-cheie: *româna veche, morfologie, verb, infinitiv, forme scurte, forme lungi.*

Accentuarea împrumuturilor franceze în engleza britanică și americană

Pierre FOURNIER
Universitatea Paris 13 Sorbonne Paris Cité, Franța

Rezumat

Există puține studii cantitative cu privire la accentuarea cuvintelor împrumutate din franceză în limba engleză contemporană. Bazat pe un corpus reprezentativ de împrumuturi din franceză în limba engleză elaborat pornind de la terminații de origine franceză, această cercetare are scopul de a determina poziția accentului principal în engleza britanică și în engleza americană. Diferențele de accentuare depind de varietatea de limbă și de clasa împrumutului (substantiv propriu /comun) și sunt remarcabile. Accentul împrumuturilor din franceză se află în centrul conflictului dintre logica romanică și cea germanică prezente în limba engleză. În engleza britanică, cuvintele de origine franceză care implică un accent pe silaba finală sunt influențate de alte criterii, care determină o retragere a accentului. În schimb, originea franceză a împrumutului este de multe ori garanția pentru un accent final în engleza americană.

Cuvinte-cheie : *împrumut din franceza, engleza britanică, engleza americană, accent primar, studiu cantitativ*

Modalități de transfer a termenilor marcați cultural (domeniul româno-francez)

Daniela Dincă
Universitatea din Craiova, România

Rezumat

Având ca punct de plecare romanul "Ciuleandra" de Liviu Rebreanu și versiunea sa în limba franceză, prezentul articol își propune două obiective: (i) prezentarea procedeeelor prin care termenii care denumesc aspectele socioculturale specifice au fost transferați din limba-sursa (limba română) în limba-țintă (limba franceză); (ii) analiza modului în care traducătorul reușește să redea sensul global și semnificațiile speciale ale unui text marcat de termeni de cultură și civilizație românească.

Cuvinte-cheie: *termeni marcați cultural, transfer cultural, etnocentrism, neutralizare, conversie.*

Observații asupra organizării semantice a adjectivelor românești *IMENS* și *ENORM*

Ancuța GUȚĂ
Universitatea din Craiova, România

Rezumat

Analiza sensului adjectivelor românești *imens* și *enorm* se bazează pe inventarierea celor mai frecvente expresii și construcții specifice limbii curente actuale în care apar aceste lexeme. Am lăsat deoparte folosirea metaforică și analogiile. Descrierea sensului acestor adjective se raportează și la heteronimele lor franțuzești *immense* și *énorme*, dat fiind că adjectivele românești provin din franceză. Majoritatea sintagmelor românești ce conțin cele două adjective sunt calcuri după sintagmele franțuzești, dar există și diferențe în organizarea semelor specifice. Contextele analizate pun în evidență un anumit tip de organizare semantică ce urmează o gradație a semelor, ca și posibilitățile de utilizare a adverbilor omonime.

Cuvinte-cheie: *adjectiv, expresii, organizare semantică, sens, seme.*

Adverbul *FRANCHEMENT* și echivalentele sale românești

Alice IONESCU
Universitatea din Craiova, România

Rezumat

Studiul nostru, format din două părți, propune descrierea semantică și funcțională completă a adverbului francez *franchement*, ale cărui valori și sensuri sunt insuficient descrise de gramatici și dicționare, încercând să ofere pentru fiecare dintre aceste utilizări (intrapredicative, extrapredicative sau pragmatice) echivalentele românești adecvate la fiecare nivel (cu accent special pe comportamentul pragmatic al lui *franchement* - modalizator ilocuționar).

Cuvinte-cheie: *adverb, complement adverbial, modalizator, enunțare, echivalență.*

Rezistența în traducere: piesa *O noapte furtunoasă* de I.L. Caragiale adaptată în franceză de Eugène Ionesco și Monica Lovinescu

Monica IOVĂNESCU, Anda RĂDULESCU
Universitatea din Craiova, România

Rezumat

Acest articol își propune să arate unele dificultăți pe care traducătorii comediilor lui Ion Luca Caragiale trebuie să le depășească: nume proprii, epitete depreciative și modificări fonetice ale unor cuvinte franceze utilizate de

personajele din piesa *O noapte furtunoasă*. Toate aceste elemente sunt "intraductibile", pentru că, de fapt, ele sunt rezistente la traducere și traducătorul trebuie să găsească metode pentru a compensa, măcar parțial, pierderile stilistice în limba străină. Concluzia studiului nostru este că barierele culturale sunt depășite grație talentului și buneii stăpâniri a limbii franceze de către traducătorii Eugène Ionesco și Monica Lovinescu, ambii dovedindu-se a fi nu numai "traficantii de cuvinte", dar și fini cunoscători ai publicului cititor cărui i se adresează, după ce au trăit mulți ani în Franța.

Cuvinte-cheie: *compensare, rezistență, adaptare, echivalență, traducere literală.*

Cetățeni mai buni: ucenicia limbilor și conștiința diferenței culturale

Eileen LOHKA

Universitatea din Calgary, Canada

Rezumat

Studiul nostru își propune să deceleze aportul formării experienței lingvistice și culturale, în principal într-un mediu de imersiune, chiar și pentru o perioadă foarte scurtă, la ucenicia civică a studenților. Este vorba, în primul rând, să-i determinăm să remarce, ei-inșiși, elementele proprii studiului în derulare, și să reflecteze asupra condițiilor istorico-culturale și lingvistice, diferite de acelea ale lor, pe baza a ceea ce ei observă. Deschiderea spiritului, sine qua non pentru acest gen de exercițiu, nu poate decât să-i transforme pe studenții noștri filologi în cetățeni mai buni, în ființe umane conștiente de existența diferenței și apte să-l accepte pe celălalt.

Cuvinte-cheie: *filosofia învățământului, formare experimentală, limbă, cultură, cetățeni ai lumii.*

Câteva observații asupra semanticii formelor canonice ale viitorului în limbile romanice

Mihaela POPESCU

Universitatea din Craiova, România

Rezumat

Acest studiu își propune să inventarieze valorile recurente în gramaticile și studiile asupra semanticii formelor canonice ale viitorului în limbile franceză, spaniolă, italiană și română. Mai precis, obiectivul nostru este de a schița spectrul de valori comune și distincte la nivel panroman, pentru a identifica zonele de intersecție semantică și în special pe cele de disociere a reprezentării lingvistice a acestor valori în cele patru sisteme lingvistice, care sunt urmărite de analiza noastră. Demersul metodologic are ca scop operația inițială de selectare și apoi clasificarea semantică, atât la nivel intra-lingvistic cât și inter-lingvistic.

Cuvinte-cheie: *viitor, limbi romanice, valori semantice, temporalitate, modalitate.*

Despre lexicul cromatic în franceză și română

Gabriela SCURTU

Universitatea din Craiova, România

Rezumat

Acest articol este o primă parte a unui studiu mai amplu care tratează problematica vocabularului cromatic în franceză și română, cu referire specială la adjective. Sunt discutate în această fază problemele legate de tipologia adjectivelor cromatice și în special criteriile folosite pentru definirea lor în dicționarele generale din ambele limbi. Studiul pune în evidență eterogenitatea criteriilor stabilite în acest scop, precum și diferențele de principiu în structurarea definițiilor lexicografice în limbile română și franceză.

Cuvinte-cheie: *adjective cromatice, culoare primară / secundară / terțiară, spectru solar.*